

ASIELZOEKERS slepen hun verleden met zich mee, zijn ook erg onzeker over de toekomst. Bij aankomst in België blijkt het allemaal niet zo vlotjes te lopen als gehoopt. Voeg daarbij een gevoel van ontworteling en de onvermijdelijke cultuurschok, dan kunt u enigszins inschatten hoe verdwaald en moedeloos iemand die hier pas aankomt zich moet voelen.

En dan moet je nog de Belgische bureaucratie trotseren, in een taal die je niet of amper begrijpt. Het maakt het gevoel van afhankelijkheid waarmee veel nieuwkomers kampen nog sterker. Een buurman kan wel optreden als gelegenheidstolk, maar sommige dingen vertrouwt je niet zomaar toe aan iedereen, en soms is de taalbarrière ook echt te groot. Hoeveel Vlamingen kent u die neem nu Kirgizisch of Tibetaans beheersen?

Vanaf de jaren 1990 is de aanwezigheid van anderstalige asielzoekers in ons land niet meer weg te denken. Brussel Onthaal Open Deur, christelijk geïnspireerde onthaal- en zingevingdienst voor vreemdelingen in de Brusselse binnenstad, zag de nood aan een heuse vertaaldienst voor nieuwkomers groeien. Deze waren aangewezen op onbetaalbare beëdigde tolken, terwijl menig vrijwillige gelegenheidstolk overvraagd was of zelf worstelde met de complexe eisen van de hedendaagse samenleving.

In 1997 werd het project Sociaal Vertaalbureau gelanceerd, aanvankelijk uitsluitend gebouwd op vrijwilligers. Elf jaar later biedt Brussel Onthaal Open Deur nog steeds telefonische, schriftelijke en mondelinge vertaaldiensten aan. Daarvoor wordt nu ook een beroep gedaan op zelfstandige tolken.

Is vzw intussen niet langer de enige sociale vertaaldienst in ons landje, haar aanbod van een eerstelijnspermanente voor mensen met acute vertaalvragen blijft wel uniek. De meeste vragen komen van mensen die verblijven in de Brusselse asielcentra, al worden ook aanvragen van elders genoteerd. Het afgelopen jaar kwamen bijvoorbeeld opmerkelijk veel Tibetanen uit Antwerpen over de vloer.

Solidariteit

Medewerkster Marianne Scheppers benadrukt het belang van deze vorm van dienstverlening: „Mensen komen langs, omdat ze een uitspraak van de rechtbank niet begrijpen, om hun cv in het Nederlands gevast te krijgen, om een brief aan een openbare dienst te schrijven, om hulp te vragen bij het invullen van allerlei documenten. Deze aandacht voor het individu dat nergens anders terecht kan, willen we graag behouden. Het behoort tot de kern van onze opdracht als christelijk onthaalcentrum.”

Behalve de nieuwkomers zelf doen ook ocmw's, asiel- en opvangcentra, ziekenhuizen en centra voor onderwijsopbouwwerk graag een beroep op Marianne Scheppers en haar collega's. Deze zogeheten gebruikersdiensten

Babel afbouwen

Charlotte Vandenberghe

Stel u voor, u loopt verloren in een land waar een taal wordt gesproken die u niet begrijpt. Met handen en voeten probeert u uit te leggen dat u hotel zus of bezienswaardigheid zo zoekt. Met problemen van communicatie kampen ook anderstalige nieuwkomers in België. Hoe moeten zij de weg vinden in de procedure van inwijking? Verstaan wat de dokter te zeggen heeft? En uiteraard is hun probleem nijpender dan dat van de verdwaalde toerist.

Sociaal vertalen verkleint de kloof met nieuwkomers

vervullen dan de rol van tussenschakel tussen de cliënt en de sociale vertaler.

Een aantal van de vertalers die zich engageren in het Sociaal Vertaalbureau van Brussel Onthaal kwijt zich nog steeds vrijwillig van deze taak. Dat vergt een groot engagement, want sociaal tolken is allesbehalve routine. Er is natuurlijk de ongebruikelijke context waarin het vertaalwerk en de taalondersteuning zijn gevat: welzijns- en gezondheidscentra, onderwijsinstellingen, huisvestings- en tewerkstellingsinitiatieven en overheden in hun contacten met anderstalige nieuwkomers. Bovendien vereist deze vorm van tolken een eigen aanpak.

Eenzijds dient zo neutraal mogelijk te worden beïnvloed. Anderzijds moet de sociale vertaler oog hebben voor de noden en emoties van

de cliënt, die als een individu wil begrepen worden. Beide aspecten zijn belastend en vergen de toepassing van een welbepaalde plichtenleer. Een tolk die zich hiervoor engageert, moet dus degelijk worden opgeleid en de juiste houding aannemen.

Marianne Scheppers: „De belangrijkste motivatie om sociaal vertaler te zijn is solidariteit met nieuwkomers. Een aantal van onze vertalers was zelf vluchteling of asielaanvrager en kent intussen voldoende Nederlands om lotgenoten te helpen. Anderen zien in het tolken een manier om hun vriendenkring uit te breiden. Alleen maar vaker treffen we ook tolken aan die in het sociaal vertalen een nieuwe uitdaging zoeken, een extra ervaring in hun beroepsleven.”

Het Sociaal Vertaalbureau van Brussel Onthaal Open Deur mag zich een pionier noemen. Het gaat

in op vragen uit heel België en wordt voor die dienst ook federale gesubsidieerd. Sinds 2001 heeft ook de Vlaamse overheid een eigen tolkdienst. Op initiatief van toenmalig minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke kansen Mieke Vogels werd de Vlaamse tolkentelefoon Ba-bel opgericht.

Ba-bel helpt anderstaligen in moeilijkheden uitsluitend telefonisch: de gebruikersdienst belt naar een medewerker van Ba-bel die vervolgens via een tweede lijn een tolk contacteert die de gewenste taal spreekt. Ba-bel kan een beroep doen op 92 tolken die samen 44 verschillende talen beheersen. Alle tolken die er aan de slag gaan, volgen eerst een kwaliteitstrajet bij de Centrale OndersteuningsCel Sociaal Tolken en Vertalen. Dat houdt een taaltest Nederlands in, een introductie cursus, een basisopleiding en een

praktijkexamen. Leg je dit traject succesvol af, dan mag je het certificaat *Sociaal tolk* in ontvangst nemen. Vanaf volgend jaar zal iedere sociaal vertaler bij Ba-bel in het bezit moeten zijn van bewust certificaat.

De nood aan gedegen en gemotiveerde sociale tolken blijft groot. Anderzijds draagt hun werk zeer bij tot de zelfredzaamheid en integratie van anderstalige nieuwkomers. Het maakt de pijnlijke kloof tussen 'wij' en 'zij' wat minder gaapend.

De vzw Brussel Onthaal Open Deur vind je in hartje Brussel, in de Taborastraat 16 vlakbij de Sint-Niklaaskerk (telefoon 02/511.81.78, e-mail bood@skynet.be, open maandag tot zaterdag van 10 tot 18 uur).

Het Sociaal Vertaalbureau bevindt zich in de Cellebroersstraat 16 (telefoon 02/511.27.15, e-mail svb.bo@skynet.be). Surf ook zeker naar de website www.fosovet.be.

Marianne Scheppers en het team van het Sociaal Vertaalbureau van Brussel Onthaal Open Deur. © Herman Ricour